

ענין הנגעים

א.

בה במחלה זו יתר עמקות, שהיא מכתש סגירו כפי' התרגום, שזדונו בחובו טמון, שאז יש עליו דיני טומאה. והוא עד"מ כמו במחלות הגשמיות, שכאשר יש לאדם פצע, פעמים מבחין הרופא שאין זה אלא פצע חיצוני, ונותן לו משחה ותרופות לרפאותו, ודי בזה. אך יש פצע הנובע מתמת שהשתית את דמו וכל דמו נתקלקל, שע"ז כבר לא יועילו לו שום משחות ותרופות. וכמ"כ ברוחניות יש שהאדם חוטא אך אין זה אלא במקרה, שנכשל ונפל בחטא, חטא כזה הוא חטא חיצוני. אך יש חטא הנובע מקלקול פנימי, שנתקלקל כל דמו מרתיחת הדם לאיסור, שהנגעים באים על לשון הרע ועל ג"ע ועל ש"ד וגזל וכו', דהיינו שע"י איסורים אלו נתקלקל כל דמו מתמת רתיחת הדם לאיסור, שאז שולט עליו לגמרי שלטון הרע, והוא נתון כולו בידי כחות הסט"א.

ותוצאות המחלה הזאת של נגע צרעת הם מכתש סגירו, היינו מחלה של סגירות. וכדאי' בזוה"ק שהכל סגור בפניו, כל שערי אורה וטובה. בבחי' תפילת דהמע"ה (תהלים קמב) הוציאה ממסגר נפשי, שיש שהנפש סגורה במסגר, ומכף רגלו ועד ראשו הוא סגור ומסוגר, מחו סגור, לבו סגור ורגשותיו אטומים. מח יהודי ולב יהודי ורגשות יהודיים צריכים להרגיש ולהתעורר מכל דבר שבקדושה, ובהגיע העתים הקדושים שבתות וימים טובים הרי לב יהודי מתעורר בהם להשי"ת, ואילו זה הלוקה במכתש סגירו סגור ומסוגר הוא לכל דבר שבקדושה, ובכל הזמנים הטובים והקדושים העשויים לרומם נפשו של יהודי הוא אינו מרגיש מאומה, ומתקיים בו כל ימי עני רעים ואפילו שבתות וימים טובים (ב"ב קמו.). עני הוא העני בדעת, ודעת הוא דביות בה, והעני בדעת אין לו הרגשת קרבת א', שנלקח ממנו כל הטעם, ובקשתו ותפלתו היא הוציאה ממסגר נפשי. ואיתא בספה"ק שהנגעים נובעים מפגמי ברי"ק רח"ל, והיינו כי ע"י פגמים אלו נרתח הדם לאיסור, והעונש ע"ז הוא מכתש סגירו שנהיה לגמרי סגור ומסוגר. יש אצל יהודי

בפרשיות אלו תזריע ומצורע האריכה התורה בענין תורת המצורע וקרבתיו, והנה התוה"ק היא נצחית, ואף בזמן הזה שאין לנו כהן ולא קרבנות, הרי זה בא ללמדנו תורת חיים הנוהגת בכל עת ובכל שעה. ומכל ענין תורת המצורע שמצינו בתורה עולה כי צרעת היא המחלה הגרועה ביותר, וכל' דאיתא בספר יצירה (פ"ב, ז) אין ברעה למטה מנגע. ובחז"ל (ערכין טז.) על ו' חטאים באים הנגעים, גסות הרוח, שפיכות דמים ג"ע ולשה"ר וכו'. והרי שאין הנגעים ענין גופני בעלמא, דמה שייך כל עניני טומאה על מחלה בעור האדם, וכן כל ענין הכפרה שהתורה צייתה להביא ע"ז.

והנה אונקלוס תרגם נגע צרעת, מכתש סגירו, היינו שהיא מחלה של סגירות. ובזוה"ק (ח"ג מט:): איתא, נגע צרעת, נגע הוא דינא תקיפא שריא בעלמא, צרעת סגירו כמה דאתמר סגירו דנהורא עלאה, סגירו דטיבו עלאה, היינו שנעולים בפניו כל שערי האורה וסגור בפניו כל הטוב העליון. והובא אל הכהן, דהוא אתתקן למפתח ההוא סגירו ולאדלקא בוצינא, דישתכחו על ידוי ברכן לעילא ולתתא, ויתעבר ויסתליק ההוא נגע, וישרי נהירו דרחמי על כלא, ובג"כ והובא אל הכהן.

ויש לפרש משמעות מכתש סגירו שהוא הדבר הגרוע ביותר שמצינו בתורה, ע"פ ביאור הפסוקים של תורת המצורע, אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים, וראה הכהן את הנגע בעור הבשר ומראה הנגע עמוק מעור בשרו נגע צרעת הוא. ואיתא בספה"ק שהכהן אומר כי מראה הנגע אינו רק דבר חיצוני בעור בלבד, אלא הוא עמוק מן העור, שלוקה במחלה פנימית עמוקה יותר, שהכהן הוא שיכול להבחין ולקבוע אם זוהי רק מחלה גופנית פשוטה כפי שלכאורה נראית הצרעת מחלת עור רגילה, או שמראה הנגע עמוק מן העור, שיש

שמורגל בתפלה ושפיכת נפשו לפני השי"ת, ולפתע נהיה מסוגר שאינו מרגיש כלום, והוא מפני שעשה איזה דבר רע שנפל לצד הסט"א רח"ל וגרם לו למכתש סגירו.

ואם כי באופן טבעי לכאורה אין תרופה למכתו, ע"ד המשל הנו' שאין עצה לרפא מחלת דם אלא בהחלפת כל דמו. אכן נתנה לו התוה"ק תרופה לבל ידח ממנו נדח, והובא אל הכהן, שיתחבר ויתדבק לצדיק. וע"ד דאיתא עוד שם בזוה"ק, שמקשה אמאי והובא אל הכהן, והועלה מבעי ליה, אלא כד"א והובא את בדיו בטבעות, דעייל דא בגו דא, אוף הכא והובא דיכנסון ליה לכהנא לדכאה ליה. והפי' בזה, שבכניסתו אל הכהן יבטל את עצמו אליו, ויובא אליו דא בגו דא, היינו שיתקשר ויתדבק אל הכהן, וזוהי טהרתו, שכל המחובר לטהור טהור, שעיי"ז הכהן מחלצו מתחת שלטון הסט"א שנשתלט עליו כ"כ עד שהגיע למצב שכבר איננו בעה"ב על עצמו. וכדברי הזוה"ק שהכהן אתתקן למפתח ההוא סגירו, היינו שבכח הכהן לפתוח לו את כל המסגרים הסוגרים עליו, ולהאיר לו בנהירו עילאה ובטיבו עילאה. וענין ההתבטלות אל הכהן הוא ע"ד הטבילה במקוה, שצריך שאפי' שיערה אחת לא תשאר מחוץ למקוה. כי להמשיך טהרה על עצמו צריך להתבטל לגמרי למקור הטהרה, וכמ"כ והובא אל הכהן, צריך לבטל את עצמו לגמרי אל הכהן.

והסגיר הכהן את הנגע שבעת ימים, העצה שהכהן נותן לו היא הש"ק, שבתוך שבעת ימים יש בהם את יום הש"ק, כי ע"י הש"ק הרי אפילו עבד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו, לפי שבש"ק יכול יהודי להתחדש כבריה חדשה, ע"פ דאיתא בספה"ק שכל שבת היא התחדשות הבריא, שכל הבריא נהיית לבריא חדשה, ומכח זה יכול גם כל יחיד להתחדש לבריה חדשה, ואפי' אם עבד ע"ז כדור אנוש יכול מכת הש"ק להיות לבריה חדשה כקטן שנולד, ואז מתקיים בו כל' הרמב"ם בהל' תשובה, שבעל תשובה משנה את שמו וכו' כלומר כי אחר הוא ואינו זה שחטא. וזהו מד"א כי שב"ת ר"ת ש'בת ב'ז ת'שוב, שבכח הש"ק בו מתחדשת כל הבריא

לבריא חדשה, מסוגל כל יחיד להתחדש ולהיות אחר ולא זה שחטא.

ואם שבת אחת עדיין לא הועילה לו, שאף שהכהן הוציאו מתחת שלטון הסט"א מ"מ הרי כל דמו נתקלקל, ושבת ראשונה עדיין לא הועילה לרפאותו מהמכתש סגירו, אזי והסגירו הכהן שבעת ימים שנית. שבי' ענינו ע"פ סתירת דברי חז"ל, שבמק"א אמרו אלמלי שמרו ישראל שבת אחת מיד נגאלין, ובמקום אחר אמרו אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות מיד נגאלין. והיינו שהאמת שאם יהודי נכנס כולו בשלמות לקדושת השבת, והוא שומר שבת כהלכתה בכל המדרגות העילאיות של ש"ק, אז די לו בשבת אחת ואפי' עבד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו. אך יש מי שנתגשם כאמור שכל ימי עני רעים ואפילו שבתות וי"ט, וגם בשבת אינו מסוגל להתעלות כראוי, שהוא רחוק כ"כ עד שהשבת אינה פועלת עליו כלל, אז צריך ב' שבתות, כמו שפירש ענינם מרן אדמו"ר בב"א זי"ע, דשבת ראשונה תפקידה סור מרע, בו נחלץ מהרע, וכשממשיך לעבוד את ה' בבחי' זו כל השבוע אזי בשבת השניה מגיע למדרגה העליונה של ש"ק שהיא עשה טוב, ובה זוכה להגיע לשבת אחת הראויה שמכחה מיד נגאלין. וזהו והסגירו הכהן שבעת ימים שנית, שבכח ב' השבתות כבר יוכל להתרפא מנגעו ולהיות לבריה חדשה. וכמד"א בהקדמת תקו"ז, כל המענג את השבת אתהפיך ליה מנג"ע לענ"ג, המענג את השבת הוא כמאה"כ (ישעיה נח) אם תשיב משבת רגלך וגו' אז תתענג על ה', שזוהי המדרגה העליונה ביותר של ש"ק שמגיע לאז תתענג על ה', וזהו תפקידו של יהודי בש"ק, שישקיע את כל תענוגיו להתענג על ה'. והמענג את השבת אתהפיך ליה מנגע לענג, כי הנגע בא מהפגמים שדמו נרתח לעבירה, והתיקון הוא כאשר משקיע את כל תענוגיו באז תתענג על ה', וכמש"כ המסלת ישרים שכל התענוגים שבעולם הם כאין וכאפס לעומת התענוג הזה שיהודי זוכה להתענג על ה', וזה כל יעודו של יהודי בעולמו, והדרך להגיע לזה היא בכח הש"ק.

הקרבנות הוא לבל ידח ממנו נדח, שיהודי יוכל תמיד לשוב ולהתקרב אל השי"ת. וכמו שבזמן הבית היה את כח הקרבנות שיהודי יוכל תמיד לשוב ולהרגיש את הקירבה והדביקות בהשי"ת גם אחרי שנתרחק, גם בזמן החורבן יש את הכח הזה בפנימיות, שהחורבן היה רק בבתי בראי אבל בבתי גואי לא היה חורבן, ותמיד יש את הכח הזה שיהודי ירגיש את השי"ת מתוך שמאמין בנצחיות של אהבתי אתכם אמר ה', שהקב"ה לעולם אינו משליך יהודי.

ב.

עוד יש לפרש בעומק ענין המצורע, כדאיתא (ערכין טו:): שמצורע נקרא כן לפי שהוא מוציא רע. ענין מוציא רע הוא שנהפך לגמרי למציאות של רע. יש שאדם עושה במקרה דבר רע, אך יש שאדם נהיה כולו רע רח"ל. ואז בכל פעולותיו הוא מוציא רע, כשמדבר יש בדבריו כח הרע שמדביק אנשים, ואף בדברו דברי תורה הוא ג"כ מדביק ומוציא רע, שד"ת לזה נעשין סם חיים ולזה נעשין סם המות, שכשלומד התורה הק' הר"ז יכול עוד לקלקל אצלו, והוא מתוך שנעשה מצורע שכל מציאותו נהפכה לרע והוא מוציא רע.

ופירוש הדברים, דהנה יש אדם שהוא מעולם הבנין, שבכל דיבוריו ומעשיו פועל רק בנין, ויש אדם שהוא מעולם החורבן רח"ל, וכל עניניו מביאים לחורבן. והיינו משום שסטרא דקדושה הוא מצד הבנין, והסטרא אחרא היא מצד החורבן. ואם על האדם משתלטת הסט"א נעשה כלי שרת לסט"א, והסט"א פועלת בדיבוריו ומעשיו של אדם זה, ולכך כל פעולותיו הם מעולם החורבן. ואילו מי שהוא כלי שרת לצד הקדושה הרי בכל דיבוריו ומעשיו מביא לבנין. וזהו ענין מצורע שמוציא רע, היינו שכל מה שמוציא מתוכו הוא רק רע, ואין זה רק הפרשה חיצונית וגשמית, אלא מראהו עמוק מן העור, שאף בפנימיותו הוא מוציא רע. ובמצב זה אין עצה עבורו רק בדר ישב מחוץ למחנה מושבו,

ועיקר ענין שבת בו תשוב קאי על פגמים אלו, שהרי בעצם שערי תשובה לא ננעלו, וכל השבוע אפשר לשוב בתשובה, ומדוע דוקא בשבת בו תשוב. ורק בפגמים אלו שעל ידיהם מתרחק כ"כ עד שכבר אינו מסוגל לשוב על עקבותיו, שכל דמו נתקלקל והוא בבחי' מכתש סגירו, שאינו יכול לעורר את לבו, הרי רק בכח הש"ק יכול להיות לבריה חדשה ולהגיע לבחי' אחר הוא ואינו זה שחטא, שאז נמחלים לו גם החטאים החמורים ביותר.

והנה עיקר ענינה של מכתש סגירו, שבעת שהוא סגור לגמרי ומרגיש שמחו אינו מח יהודי ולבו אינו לב יהודי וכל רגשותיו אינם יהודיים, אז מרגיש עצמו כמושלך ח"ו שהקב"ה השליכו מעל פניו, ודא קשיא מכולא אצל יהודי, בבחי' אין ברעה למטה מנגע, שהעונש הגרוע ביותר ליהודי הוא מכתש סגירו. אכן התורה נתנה ליהודי דרכים לבל ידח ממנו נדח, שגם במצב הכי גרוע שכל דמו נתקלקל, והוא כשבוי ביד הסט"א שסגרה עליו את כל פתחי הנפש וכמושלך מהשי"ת, עליו לדעת שהקב"ה חושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח ונתן לו עצות לכל מצב. כאמור שראשית כל הדרך היא והובא אל הכהן, שיבטל עצמו אל הכהן בביטול גמור, והכהן יפתח לו את מסגרו ויאיר לו בנהירו עילאה וטיבו עילאה. שכאשר בא אל הכהן ומתחבר אל הצדיק ונהיה דבוק אליו, הרי תפקידו של הכהן לפתוח את המסגרים של יהודי, ולהאיר לו גם בעת שהוא עצמו סגור ומסוגר ומרגיש שאינו מסוגל לשום דבר, שהכהן פותח את סגירותו ולבבו ומאיר לו שירגיש שהוא יהודי ושהקב"ה אוהב אותו כדכ' אהבתי אתכם אמר ה'. ואח"כ הכהן נותן לו את כח הש"ק. שהקב"ה נתן את השבת אחת לשבעה ימים לבל ידח ממנו נדח, שבכח השבת יכול יהודי לשוב אל השי"ת. כי הקב"ה חושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, וכמו שבבית המקדש נתן הקב"ה את הקרבנות שהיו מכפרים על בני ישראל, ומעולם לא לן יהודי וחטא בידו, שאם עבר עבירה ביום היה תמיד של בין הערבים מכפר עליו, ואם עבר עבירה בלילה תמיד של שחר מכפר עליו. ולכן התורה מאריכה כ"כ בענין הקרבנות, כי כל ענין

שלא יבא במגע עם בנ"א, כיון שיכול להדביק בדבריו ומעשיו.

והענין הנצחי שהתורה מרמזת בזה אשר שייך תמיד אצל האדם, כי יש אדם אשר חטאיו הם רק בחיצוניות, אבל פנימיותו לא נפגמה, ומצפוננו אינו נותן לו מנוח ולבו כואב על מה שנכשל בחטאיו. אבל זה שאצלו אין זה רק דבר חיצוני, הפגם עמוק מן העור ומגיע עד פנימיות הנפש, או גם מצפוננו אינו מעיק לו כבר. וכמד"א בווה"ק (ח"ג כג): עה"פ או הודע אליו חטאתו, מאן מודע ליה, אורייתא קא מודעא ליה חוביה, היינו שאם אדם חוטא והפגם מגיע לפנימיותו מהיכן ידע שחטא, אלא שאורייתא קמודעא ליה, היינו כח התורה, שיש ליהודי כוחות מיוחדים שמעוררים אותו. וזהו המצב הגרוע ביותר אצל יהודי כשפנימיותו כבר נפגמה, ואין לו יותר יסורי מצפון, שאז נעשה כלי שרת לסט"א ובכל דיבוריו ומעשיו הוא מוציא רע. ולכן המחלה האיומה ביותר שמצינו בתורה כולה הוא ענין טומאת מצורע, משום שענינה שאדם נהפך למהות של רע, והוא עצמו אינו יודע מזה, שזוהו פי' מכתש סגירו שהיא מחלה מסוגרת, שאינו רואה ומרגיש כלל שאינו מתנהג כשורה, ונדמה בעיניו כאילו הכל בסדר כי הדבר מסוגר ממנו, שאילו היה יודע מזה ומצפוננו היה מעיק לו הרי שפנימיותו לא נפגמה.

והעצה עבורו אמרה תורה, והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים, והובא כתיב שצריך להביאו, כי הוא בעצמו אינו הולך כבר, שהרי אינו מרגיש כלל שאינו הגון, כיון שהפגם הוא בפנימיותו, וא"כ מה לו לבא אל הכהן. וזהו החילוק בין נגעי בתים ובגדים לנגעי אדם, ששם לא כתיב והובא אל הכהן אלא הוא בעצמו הולך ומראה לכהן, משום שבנגעי בתים ובגדים אין הפגם בגופו, והיינו שפנימיותו לא נפגמה עדיין, ולכן יכול הוא בעצמו ללכת אל הכהן. אך כאשר אדם כי יהיה בעור בשרו ומראה הנגע עמוק מהעור, או המצוה היא והובא אל אהרן הכהן, העצה עבורו כדי שיוכל להתדבק בהשי"ת שהרי אין ארור מתדבק בברוך, שידידיו ורעיו יביאו אותו לכהן, אל מקור עולם הבנין, שהכהן הוא מדת החסד, וכתוב (תהלים פט) כי

אמרתי עולם חסד יבנה, שמדת החסד היא בנין העולם. או אל אחד מבניו הכהנים, מרומז בזה שיש ענין צדיק ויש ענין תבורה, שהוא כח הקדושה שכל המחובר לטהור טהור, שע"י שיהודי מתקשר לצדיק או לתבורה נהיה טהור, שזוהי סגולה לטהרה, וכמאמר צדיקים, מקוה ישראל ה', דנכלל בזה ג' ענינים שמטהרים יהודי, מקוה מטהרת את הטמאים, וישראל היינו יהודים כאחד מטהרים, והקב"ה מטהר.

וענין מכתש סגירו שייך תמיד אף בזמה"ז, והוא ע"ד הסיפור מאחד מאנשיו של הרה"ק ר"נ מצ'רנוביל זי"ע שפעם נפל לידי החיצונים, וסיפר ממה שראה שם איך שהיה יהודי שהתענה משבת לשבת והיה איש קדוש עם עבודה גבוהה, והיות שהסט"א מאד התאוה לחטפו לרשותם קבלו כמה מהם את זאת על עצמם, ובאו אליו בליל ש"ק אחר התענית משבת לשבת, וכשהלך לאכול את הדגים הפכו את הקערה, והכל נפל ונתלכלך באפר הכירה, ואותו דבר אירע גם במרק ואח"כ בבשר, ואז הגיב בקפידא, מדוע הכל נהפך היום. ואיך שאמר זאת היתה שמחה גדולה בין החיצונים שכבר נפל ונשבה לידיהם. וסיים אדמו"ר זי"ע בספרו זאת, שהיהודי הזה המשיך ללמוד ולהתפלל ולהתענות משבת לשבת, אבל כבר היה שבוי בידיהם, והוא בעצמו לא ידע מזה כלל. ואף שנכשל בדבר פעוט ביותר, ויתכן כי דוקא משום שהיה אדם גדול מאד לכך היה הפגם כה חמור. והיינו שלפעמים אדם נכשל בפגם ועי"ז נופל לגמרי לידי הסט"א, והוא בעצמו אינו יודע מזה כי זה מכתש סגירו שהמחלה היא מוסגרת ממנו, ורק ע"י הכח של צדיקים ותבורה הם שמשיבים את האדם לעולם הבנין, שעצם זה שיהודי מקושר עם יהודים כאחד הר"ו חוזר ומדבק לעולם הבנין, וכל מה שמתעורר בשבתו עם חברים הוא עי"ז שחוזר ונדבק לעולם הבנין ולסטרא דקדושה. ובאמת מי יאמר זכיתי שלא יהיה בו מכתש סגירו המוסגרת גם ממנו, שנכשל בדבר שמביא נגע צרעת בקרבו ושיפול לרשות הסט"א, ויכול להמשיך ללמוד ולהתפלל בלא שידע מזה כלל, ורק ע"י העצה הזאת שיבא ויתדבק לצדיק ולתבורה, זה יביאו לכך שבפנימיות הנפש יהיה לו מצפון יהודי